

Lausuntopyyntö kirjaamosta 23.2.2023:

Selvitys hammaslääketieteen erikoisalojen ja erikoistumiskoulutuksen uudistamisesta ja suu- ja leukakirurgian erikoisaloista

Vastaus: Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue

Erikoistumiskoulutus uudistus:

3 vuoden ehl-koulutusohjelmat

3 vuoden erikoistumisopinnot erikoishammaslääkärikoulutuksessa kliinisen hammashoidon (protetiikka & pur.fys., parodontologia, endodontia, kariologia, pedodontia), diagnostiikan (suurradiologia,- patologia sekä mikrobiologia) sekä oikomishoidon osalta ovat riittävät ja koulutus pituus on sopiva, mutta erikoistumisohjelmien ja erityisesti senioriohjauksen osalta paikkakuntakohtaiset erot ja tavat opetuksessa ovat suuria, mikä johtaa eroihin valmistuvan ehl:n kliinisessä työskentelyvalmiudessa itsenäisesti maakunnissa.

Suulääketiede uutena erikoisalana on monella tapaa perusteltu ja helpottaisi painetta potilasvirrassa erikoissairaanhoidon, jos suulääketieteen ehl toimisi maakuntien terveyskeskuksissa. Ongelmat, jotka raportissa on esitetty, uuden erikoisalan perustamiseen on myös helposti tunnistettavissa, eikä koulutuksen järjestäminen ole yksinkertainen ajatellen miten osaajia saadaan muualle kuin yliopistokaupunkeihin, koska kouluttajia (suupatologeja) ei keskussairaaloissa ole. Uuden erikoisalan perustamisperusteluina oli mm. työkuorman vähentäminen erikoissairaanhoidossa esimerkiksi suu- ja leukakirurgeilta.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella on vajetta kaikilla erikoishammaslääkäreiden osa-alueilla ja olisi erittäin tärkeää, että alueelle saataisiin koulutettua oman alueen hammaslääkäreistä erikoishammaslääkäreitä eri aloille.

Keskussairaalanäkökulmasta erikoistumisen opinto-oikeuden saaminen ja siihen viime vuosina tulleet muutokset ovat vaikeuttaneet erikoishammaslääkärikoulutukseen pääsyä maakunnan omille työntekijöille, joka on laskenut innokkuutta hakemaan erikoistumisoikeutta. Tämä heikentää erikoishammaslääkäreiden jakaantumista yliopisosairaalakaupunkien ulkopuolelle.

On tärkeää, että mikäli hammaslääkäri toimii ohjatusti erikoissairaanhoidossa ja osallistuu oman alansa koulutukseen sekä soveltuvin osin yliopistosairaalan teoriaopintoihin tai niitä korvaaviin teoriaopintoihin, saa hyväksiluetun koko esh-palvelun ajalta erikoistumisopintoihinsa keräämänsä keskussairaalan palvelun ohjaajien arvion suositusten perusteella, joka on mainittu opinto-oppaassa sivulla 18, kohta 5.4. Opinto-oppaassa ei ole määritelty tai rajoitettu pituutta, mikä voidaan hyväksilukea. Nykyiseen valintaprosessiin tulisi tehdä muutos siten, että yliopiston vastuukouluttaja ja maakuntien vastuukouluttajat pystyisivät yhdessä vaikuttamaan valintoihin, jolloin voitaisiin saada paremmin helpotusta maakuntien erikoishammaslääkäripulaan. Varmin ja paras tapa saada maakuntaan pysyvämmiin erikoishammaslääkäri töihin, on kouluttaa maakunnan omia hammaslääkäreitä.

Suu- ja leukakirurgian koulutusohjelma

6 vuoden koulutusohjelma suu- ja leukakirurgiassa erikoishammaslääkärikoulutuksessa on välttämätön, mukaan lukien riittävä lääketieteellinen koulutus, joka myös raportissa on mainittu. Tällä koulutuksella

pystyy saamaan useimmista yliopistoista riittävät taidot toimiakseen niin avosektorilla kuin erikoissairaanhoidossa konsulttina sekä monipuolisena operatöörinä.

Suu- ja leukakirurgian erikoishammaslääkärit (EHL) hoitavat Suomen kaikki erikoissairaanhoidon ja avosektorihoitoa vaativat potilaat 100%:sti, lukuun ottamatta HUS:n aluetta, missä on myös HLL+LL suu- ja leukakirurgian erikoislääkäreitä (EL), jotka hoitavat Suomessa ainoana klinikkana alusta loppuun suun ja leukojen alueen syöpäpotilaat kirurgiselta osuudelta. Muualla Suomessa tuumorikirurgia on hoidettu yhteistoimintana plastiikkakirurgien, KNK-lääkäreiden ja suu- ja leukakirurgian ehl:iien kanssa.

Tarvetta keskussairaalaan ei suu- ja leukakirurgian erikoislääkärille (EL) ei koulutuslaajuudeltaan ole, koska syöpäleikkaukset on keskitetty yliopistosairaalaan. Lähes kaikkiin muihin suu- ja leukakirurgisiin toimenpiteisiin saa hyvän ja riittävän koulutuksen 6 vuoden suu- ja leukakirurgian ehl:n koulutuksesta.

LL-pohjainen suu- ja leukakirurgi ilman HLL –tutkintoa: keskussairaalaossa suu- ja leukakirurgin työnteko ilman hammaslääkärin perustutkintoa suu- ja leukasairauksien pkl:lla ei toimi, eikä ole mahdollista, koska työnkuvaan liittyy vahvasti purenta ja hampaat tai hampaisiin liittyvät leukaluiden sairaudet, kuten myös yliopistosairaaloitten suupoliklinikoilla. Usein miten Suomen keskussairaaloissa toimii keskimäärin 1-2 suu- ja leukakirurgia ja he vastaavat alueen suu- ja leukakirurgisesta konsultoinnista ja niistä suurin osa liittyy hampaistoon, leukaluihin ja purentahoitoon ja niihin vaikuttaviin osatekijöihin. Ei ole mahdollista hoitaa tätä tehtävää ilman HLL-tutkintoa ja mieluusti myös 2 vuoden työkokemusta HLL-työstä ennen erikoistumiseen lähtemistä.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella suu- ja leukakirurgian erikoishammaslääkäreille on tarvetta nyt ja tulevaisuudessa niin avosektorilla kuin erikoissairaanhoidossa ja 6 vuoden suu- ja leukakirurgian erikoishammaslääkärikoulutus toimii siihen hyvin. Sama malli on käytössä mm. USA:ssa sekä pohjoismaissa, missä suu- ja leukakirurgia on hammaslääkärin pohjainen erikoisala. Raportissa esitetty kuva s.53 , kuvio 2, antaa osittain virheellisen kuvan tilanteesta.

Yhteenveto:

Erikoishammaslääkärikoulutukseen pääsyssä tulisi pystyä huomioimaan alueellinen kehitys ja valintapäätöksessä tulisi ehdottomasti olla mukana yliopiston vastuukouluttajan lisäksi maakunnan vastuukouluttajat, jotka kuuluvat kyseisen yliopiston Erva-alueeseen ja heidän pitäisi pystyä tekemään päätös, ketkä saavat erikoistumisoikeuden. Tämä olisi varmin tapa saada erikoishammaslääkäreitä jatkossakin maakuntiin.

3.3.2023

Jaakko Paunonen

Ylihammaslääkäri, toimintayksikön johtaja

Suu- ja leukakirurgi, ehl, hlt

Seinäjoen keskussairaala